

МЕР РІВНОГО ВОЛК

Станіслав Волк мер міста Рівне в правлінському Кабінеті. Тридцять років двадцятого століття

"Від 1934 року й аж до вибуху війни в 1939-му наш батько Станіслав Волк був президентом міста Рівного. Народився він у Рудці неподалік Брянська в Росії в родині землевласника, яка після повернення до Польщі оселилася на Підляшші. У молоді роки як єдиний син отримав землеробську освіту. Однак передчасна смерть дідуся стала приводом для того, що вже в 20 років він почав керувати великим різним господарством, паралельно виконуючи орендні умови, укладені його батьком на управління іншими маєтками на Підляшші. Однак праця на землі не обмежувала його в інших царинах зацікавлень. Залучений до громадської роботи, він активно реалізував проєкти в Споживчій Артіль, Артіль Молочників, Спільці водопостачальників, а також Польській організації шкільництва й інших громадських організаціях на Підляшші.

Року 1930-го Станіслав Волк

У міжвоєнний період XX століття в Рівному одним із найвиразніших постатей був Станіслав Волк - бурмістр і громадський діяч, який чимало зробив для місцевої освіти, культури, медицини, транспорту. Про активну державницьку діяльність Волка свідчать спогади про батька його дітей - Данути Волк із Шем'ятичів і доктора Адама Волка з міста Пулави, опубліковані в польському журналі "Волинь ближче" 2001 року.

розпочинає працю старостою в Косівському повіті, посівши цю посаду після каденції свого приятеля ще зі студентських років Стефана Чарнецького. До слова, Чарнецький згодом був куратором Кременецького ліцею й товаришував із тодішнім "губернатором" Волині - воеводою Волинського воєводства Генриком Юзефським. Результатом цієї праці через рік роботи консультантом воеводи в Луцьку Станіслав Волк 1934 року обіймає посаду президента міста Рівного (міського голови - за сучасною термінологією). Ця посада місцевого самоврядування була реформована з бургомистра ще за праці попередника Волка - Тадеуша Цалуна, оскільки Рівне на той час вже нараховувало більшу кількість мешканців..."

Отож достатньо непростим шляхом із морем життєвих труднощів ішов до посади президента міста Станіслав Волк - чи не найголовнішою посади в його житті. Щоб дов-

ідатися, що ж саме для міста Рівного зробив Станіслав Волк, звернемося знову до спогадів його дітей: "Магістрат Рівного перебував 1933-34 років у достатньо складній фінансовій ситуації, тому першою турботою нового керівника стало наповнення міської скарбниці та сплата півмільйонного боргу мерії, а також прозоре врегулювання доходів-видатків бюджету. Було також опрацьовано урбаністичний проєкт, який став основою архітектурного розвитку міста й залучення необхідних як повітря інвестицій. До найважливіших слід зарахувати будівництво міської електростанції, а потім врегулювання ситуації з водогоном, ціною встановлення відповідних насосів на насосній підстанції. Уважаю, що багато давніх мешканців Рівного ще пам'ятають кришталево чисту воду, яка біла з джерела в крейдяній скелі поблизу стежки, що провадила від вулиці імені Ксьондза Бандурського (нині - вул. Драгоманова) до Басового Кута.

Широким інвестиціям в економіку та господарку міста сприяла

розбудова електрокабельних мереж, а також мережі водопостачання. У Рівному 1935-36 років встановили мережу автоматів для черпання води. Цей момент мав особливе значення для покращення санітарного стану в місті, зокрема - на убогих без комунальних зручностей єврейських вуличках. Працювали ці автомати так: вкидаєш два польських гроші, натискаєш на клапан - автомат наповнював завчасно підставлені два десятилітрових відра чистої джерельної води.

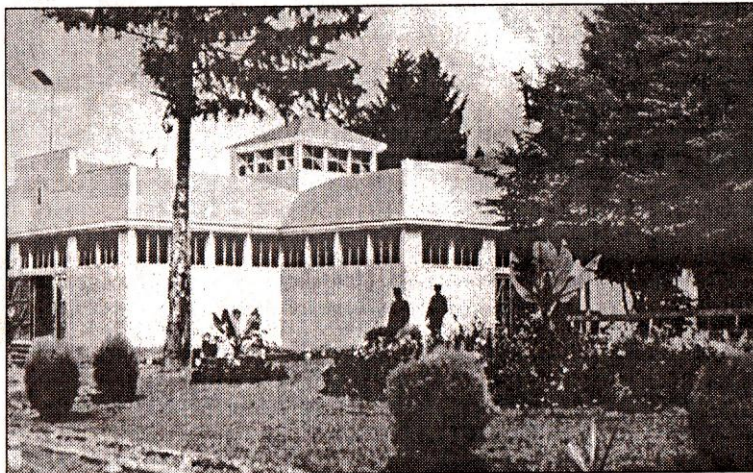
Батько (Станіслав Волк - прим. авт.) детально вивчав стан справ практично у всіх сферах міського господарства. Для реального огляду він використовував навіть недільні піші прогулянки з нами, дітьми. Дбав про залучення молодих високоосвічених фахівців для впровадження сучасних на той час технологій. Часто підтримуючи матеріально коштом мерії навчання молодих спеціалістів, він навіть брав участь у роботі з'їздах фахівців водно-каналізаційних мереж у Львові, у справі утилізації сміття в Берліні, відвідував м'ясокомбінат в Катовіце..."

Та чи обмежувався президент міста лише працею в такій непростій господарській царині, по-

слідовно беручись за вирішення численних комунальних проблем? Ні! Йому "була справа" до всього, чим жило тодішнє Рівне. Він видавав розпорядження й виконував непросту роботу з покарання недисциплінованих можновладців, докладав свої рук і розуму, щоб вирішити проблеми соціально незахищених рівнян. Значною мірою Станіслав Волк був причетний до проведення на високому фаховому, а відповідно - організаційному та економічному - рівнях знаменитих Волинських Торгів (їх у Польщі навіть називали "Східними Торгами"): "Як президент міста батько вважав однією з найважливіших справ проведення Волинських Торгів - вельми представницького економічного заходу, який було організовано в Рівному ще 1929 року (за іншими джерелами - 1930-го - прим. авт.), яке мало величезний вплив на розвиток господарства всієї Волині. Торги розташовувалися на території колишнього парку князів Любомирських, де у так званому "новому" палаці розташовувався воеводський суд. Для організації виставкових площ використовували оранжерею, яка відтоді виконувала не лише декоративну функцію, а також споруджували павільйони з більш міцних матеріалів, чи тільки сезонного (розбірні) призначення. Відкриття восени Торгів Волинських ставало значимою подією в містах не лише Рівного - цілої Волині. Перерізати стрічку приїздили щороку вищі посадовці держави з самої Варшави. Не раз на Торгах бував волинський воевода Юзефський, а також прем'єр-міністр і сенатор Александр Пристор. І незмінно асистував на цих церемоніях в 1934-1938-му президент Рівного Станіслав Волк..."

Чеслав ХИТРИЙ,
краснавець

(закінчення в наступному числі)

МЕР РІВНОГО ВОЛК

У міжвоєнний період ХХ століття в Рівному одним із найвиразніших постатей був Станіслав Волк - бурмістр і громадський діяч, який чимало зробив для місцевої освіти, культури, медицини, транспорту. Про активну державницьку діяльність Волка свідчать спогади про батька його дітей - Данути Волк із Шем'ятичів і доктора Адама Волка з міста Пулави, опубліковані в польському журналі "Волинь ближче" 2001 року.

(Закінчення.)

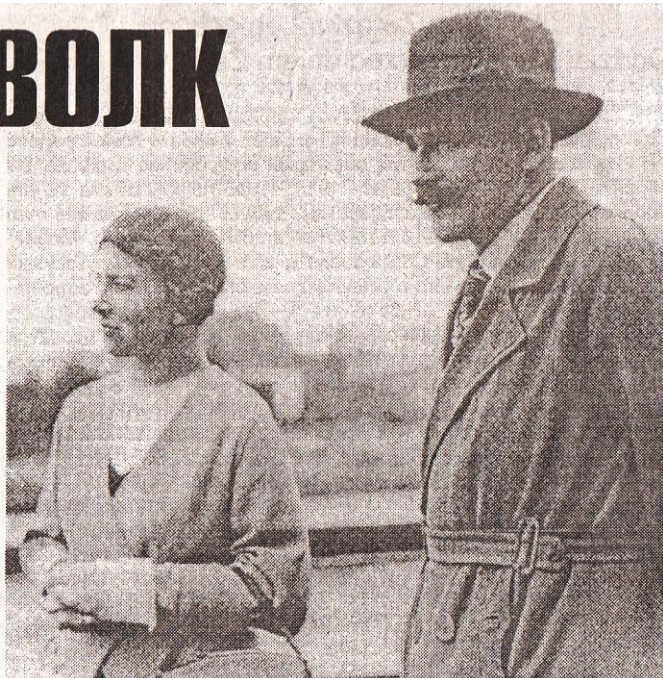
Початок в № 23 від 12.06.09 року)

«...Участь президента (міського голови) Рівного Станіслава Волка в міських народних гуляннях і урочистостях не обмежувалася «прийняттям» з загальноміської трибуни військових парадів. Батька запрошували до військових частин навіть на полкові свята. У нашому будинку бували командири гарнізону і полків, які дислокувалися в місті, бував у нас і воевода Генрик Юзефський з дружиною.

Завдяки особистій відданості справам міста, діяльність Станіслава Волка була для Рівного більш, ніж плідною. У починаннях його підтримували віддані колеги-службовці магістрату, із якими він товаришував. Це перед усім - Станіслав Залеський - секретар магістрату, ветеринарний лікар міста Казімеж Жешовський, інженер-меліоратор Гернічек, директор Волинських

торгів Гурницький, керівник фінансового відділу Богдешевський, інженер-енергетик Ліберадський, доктор Матушевський - головний лікар міста й чимало інших.

За часів діяльності батька в 1934-1939 роках постали й спортивні об'єкти - байдар очна станція понад каналом поруч палацу Любомирських, купальний пляж а Басовому Куті, відкритий плавальний басейн, реконструйований стадіон міста інші соціальні об'єкти...». Як же склалася подальша життєва доля самого мера Рівного Станіслава Волка після приходу «освободителів» 17 вересня 1939 року? Звернемося для з'ясування цього питання до спогадів його дітей: «Надійшов день 17 вересня 1939 року. За щасливим збігом обставин прихід Червоної Армії не застав батька в Рівному. Він на той час перебував на Підляшші у своєму маєтку, де, завдяки оточуючій його публіці, йому вдалося

Мер Рівного Станіслав Волк із дружиною. 1930-і роки

уникнути арешту. Нажаль, віцепрезидент міста Рівного Жешовський був заарештований у Рівному й пропав безвісти. У Рівному залишалася наша матір із двома доньками, яких вже таємно відвідав батько 1939-го. Він цілковито змінив свій зовнішній вигляд - поголив пишні вуса, низько надягав капелюха й завдяки таким прийомам конспірації був невпізнаний. Разом з дружиною й дітьми йому вдалося перей-

ти радянсько-німецький кордон через ріку Буг і пережити німецьку окупацію на території Генерал-губернаторства. Решта родини - два сини, мати, сестра і теща Станіслава Волка були вже після 1944 року вивезені до Північного Казахстану, де старенькі жінки померли.

У 1944 році, коли батько повернувся до «звільненого» маєтку на Підляшші й розпочав працю сільського господаря. Після вес-

няної сімби Станіслава Волка заарештувало НКВС і на півтора роки ув'язнило в таборі Осташків. 1946 року після повернення до Польщі працював уповноваженим Польського Червоного хреста в місті Бяла Подляска, однак постійна зацікавленість батьком з боку Польського управління держбезпеки примусило нас перебраться до Познанського воеводства. Колишні артільні знайомства батька дозволили вже спокійно відпрацювати Станіславу Волку в артілях «Сполом» та «Селянська самопоміч» у Познані. Там він не лише отримав визнання, але й був нагороджений нагородами. У 1965 році він вийшов на пенсію, закінчив спеціальні курси з бджільництва, займався пасікою й популяризацією медових рослин.

На схилі літ Станіслав Волк повернувся на малу Батьківщину - до Підляшші й дожив до вельми похилого віку - 92 років. Зберіг до останніх днів бадьорий настрій і доброзичливі стосунки з багатьма людьми. Був людиною набожною, регулярно з родиною відвідував літургії в костелі. Помер 14 вересня 1987 року в Чартаєві. Спочиває поруч свого батька Густава Волка на цвинтарі Гаєм'ятичів, що у Познанському воеводстві...»

Дійсно, протягом своєї вікової історії Рівне бачило чимало відданих йому людей. І не останній серед них - президент і мер Станіслав Волк.

Чеслав ХИТРИЙ, краєзнавець